

ZAPÁJANIE CUDZINCŮV DO PARTICIPATIVNÝCH PROCESOV

TOMÁŠ WINKLER
ZUZANA HROMCOVÁ

ÚRAD SPLNOMOCNENCA
VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

ÚVOD

Cieľom tohto materiálu je ponúknuť pomoc pre úradníkov pri zapájaní cudzincov do participatívnych procesov. Primárne sa zameriava na lokálnu úroveň, uvedené princípy a kroky sa však dajú aplikovať aj na národnej úrovni. Materiál reaguje na základné výzvy pri zapájaní cudzincov do tvorby verejných politík, projektov a iných aktivít.

Týmito výzvami sú najmä:

✘ **Jazykové a kultúrne rozdiely**

Zapájanie osôb zo zahraničia do tvorby verejných politík môže byť náročné nielen pre jazykové prekážky, ale aj pre odlišné kultúrne zvyklosti či neznalosť miestneho prostredia.

✘ **Nedostatok informácií**

Cudzinci nemusia presne poznať úlohy, právomoci a fungovanie inštitúcií na národnej či miestnej úrovni. Informácie o možnostiach zapojiť sa do tvorby verejných politík sa k nim často nedostanú prostredníctvom bežných komunikačných kanálov, ako sú webové stránky, informačné tabule či médiá.

✘ **Obmedzená reprezentácia**

Cudzinci zapojení do integračných aktivít zastupujú len časť rozmanitej komunity cudzincov v danom meste. Participatívnych procesov sa zvyčajne zúčastňujú tí aktívnejší, no v meste žije mnoho ľudí zo zahraničia, ktorí o týchto možnostiach nevedia, prípadne im chýba čas alebo priestor zapojiť sa.

KLÚČOVÉ KROKY PRE INKLUZÍVNU PARTICIPACIU CUDZINCŮV

Verejné prihlásenie sa k inklúzii a integrácii

Poznanie a zapájanie komunity cudzincov

Sprístupnenie politických štruktúr všetkým

Inkluzívny dizajn participatívneho procesu

**Meranie dopadu použitých metód
a formátov participácie**

Používanie rôznorodých metód zapájania

KLÚČOVÉ KROKY PRE INKLUZÍVNU PARTICIPACIU CUDZINCŮV

Verejné prihlásenie sa k inklúzii a integrácii

Jedným z dôvodov, prečo sa cudzinci nezúčastňujú na participatívnych procesoch, je nevedomosť o tom, že sa môžu do nich zapojiť. Ak im napríklad ich občianstvo alebo pobytový status bráni voliť v miestnych voľbách, nemusia si byť vedomí toho, že sa môžu aj inými spôsobmi zapojiť do verejného života – najmä kvôli jazykovým a kultúrnym rozdielom a nedostatku informácií. Okrem toho, nedôvera voči orgánom a strach z deportácie, sú pre niektorých členov komunity významnými prekážkami účasti. Verejné záväzky k inklúzii a ich komunikácia môžu pomôcť tieto prekážky zmierniť.

Poznanie a zapájanie komunity cudzincov

Mestá by mali aktívne nadväzovať spoluprácu s komunitou cudzincov a s organizáciami či jedincami, ktorí poznajú potreby komunity. Takéto partnerstvá pomáhajú budovať dôveru medzi samosprávou a komunitami, získavať spätnú väzbu v kultúrne citlivom prostredí a efektívnejšie cieľiť komunikáciu. Vhodným spôsobom môže byť vytváranie kontaktov s lídrami a organizáciami, ktoré pracujú s komunitami cudzincov. Dôvera tejto komunity v jednu organizáciu – či už je to škola, kostol, komunitné centrum alebo knižnica – môže postupne priniesť budovanie dôvery k ďalším subjektom.

KLÚČOVÉ KROKY PRE INKLUZÍVNU PARTICIPACIU CUDZINCŮV

Sprístupnenie politických štruktúr všetkým

Zapájanie cudzincov je často sťažené jazykovou bariérou a nedostatočným prekladom informácií. Mestá by preto mali:

- investovať do profesionálneho tlmočenia a prekladov,
- zabezpečiť viacjazyčné preklady dokumentov, webov a dotazníkov,
- adaptovať ich obsah na kultúrne kontexty,
- zohľadniť špecifické potreby cudzincov a cudziniiek pri participatívnych procesoch (napr. starostlivosť o deti, doprava).

Inkluzívny dizajn participatívneho procesu

Okrem oslovovania komunity cudzincov a jej podpory je dôležité dizajnovať a realizovať participatívne procesy tak, aby boli inkluzívne a reflektovali potreby cudzincov. Pri témach, ktoré sa priamo dotýkajú tejto skupiny, je žiaduce plánovať procesy s dôrazom na posilňovanie pozície cudzincov v každej fáze – napríklad váženým hlasovaním alebo spoluprácou s kľúčovými aktérmi priamo pri formulácii odporúčaní. Zároveň môže byť nápomocné ponúknuť cudzincom praktickú pomoc – napríklad starostlivosť o deti, príspevok na dopravu, právnu pomoc či školenia.

KLÚČOVÉ KROKY PRE INKLUZÍVNU PARTICIPACIU CUDZINCŮV

Meranie dopadu použitých metód a formátov participácie

Pre dlhodobú udržateľnosť inkluzívnej participácie je potrebná priebežná evaluácia a zber spätnej väzby od zapojených aktérov. Môže to zahŕňať definovanie kľúčových indikátorov výkonnosti (KPI), pravidelné zhromažďovanie údajov o účasti cudzincov a zber kvalitatívnej spätnej väzby od účastníkov (napr. v podobe rozhovorov či fokusových skupín).

Používanie rôznorodých metód zapájania

Nie všetci cudzinci rozumejú pojmu „participácia“ rovnako – v závislosti od kultúry môže mať iný význam a formu. Inštitúcie a mestá by preto mali ponúkať rôzne formáty zapojenia, ako napríklad:

- neformálne stretnutia,
- individuálne rozhovory,
- online dotazníky,
- interkultúrne workshopy (napr. vo formáte world café),
- participatívne rozpočty a iné.

PRAKTICKÉ PRÍKLADY METÓD ZAPÁJANIA CUDZINCOV

Pre odbúranie jazykovej bariéry môže byť vhodné používať moderné metódy, ktoré nie sú primárne založené na verbálnej komunikácii a vytvárajú bezpečné, kreatívne a príjemné prostredie.

Sú nimi napríklad:

Participatívne mapovanie

Účastníci zaznačujú na mapu miesta, ktoré považujú za problémové alebo naopak pozitívne. Používajú sa piktogramy, farby, nálepky, obrázky namiesto slov. Metóda je vhodná pre plánovanie verejných priestorov, dopravy, infraštruktúry.

→ [TU](#) nájdete niekoľko nápadov na témy a oblasti, v ktorých môžete občanov zapojiť do participatívneho mapovania.

Photovoice (fotografická participácia)

Účastníci fotografujú situácie, miesta či problémy, ktoré sa ich dotýkajú. Namiesto slov tak vyjadrujú svoj pohľad vizuálne, následne môžu pridať krátke popisy v jednoduchom jazyku alebo piktogramoch.

→ [TU](#) nájdete viac informácií o metóde photovoice.

Kolážové a výtvarné workshopy

Účastníci môžu tvoriť koláže, kresby, modely alebo moodboardy, ktoré reprezentujú ich predstavy o riešení problému. Tieto vizuálne výstupy sa následne interpretujú facilitátorom. Metóda môže byť použitá v urbanizme, komunitnom plánovaní a pri tvorbe sociálnych politík.

Participatívne hry a simulácie

Používajú sa pri nich modelové situácie, makety, kartičky či symboly. Napríklad môže ísť o simuláciu mestskej štvrte s figúrkami, na ktorom účastníci umiestňujú služby, zeleň či cesty podľa svojich preferencií.

→ Takouto hrou je napríklad [Participatory Chinatown](#), v ktorej sa hráč môže vo virtuálnom svete vžiť do roly obyvateľa čínskej štvrte v Bostone a vyskúšať si rôzne scenáre rozvoja tejto štvrte.

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY METÓD ZAPÁJANIA CUDZINCOV

Online hlasovania s vizuálnymi symbolmi

Pri nich sú namiesto slovných otázok využívané obrázky, emotikony a farby.

→ Príkladom je iniciatíva [Smell Pittsburgh](#), v rámci ktorej môžu obyvatelia mesta reportovať zápachy vo svojom okolí a pozitívne tým vplývať na kvalitu ovzdušia v meste.

Participatívne modelovanie (makety, 3D vizualizácie)

Tvorba fyzických alebo digitálnych modelov mestských častí, parkov a budov. Účastníci môžu umiestňovať objekty, presúvať figúrky alebo používať farebné bloky na vyjadrenie preferencií.

→ Univerzita v Turku spolu s vedením mesta vytvorili online 3D model jednej zo štvrtí, kde mohli obyvatelia pridávať komentáre priamo na objekty a vyjadrovať tým svoje názory. Viac informácií nájdete [TU](#).

Zmyslové mapovanie (sensory mapping)

Účastníci hodnotia prostredie pomocou pocitov, farieb alebo ikon reprezentujúcich napr. hluk, vôňu, bezpečnosť, príjemnosť. Výsledky sa následne môžu vizualizovať na mape alebo grafe.